

Mély-ég objektumok

Szeptember-október hónapokban 27 megfigyelés érkezett 9 észlelőtől. Talán először a mély-ég rovat életében most kevesebb a hagyományos, rajzos észlelés, mivel az észlelések nagyobbik része CCD-vel, illetve digitális fényképezőgéppel készült. A feldolgozásban a Cygnus csillagkép objektumaiból láthatunk, kezdve a sort a γ Cyg környékével. Ide kapcsolódik Éder Iván szép fotója (novemberi címlapon jelent meg), illetve egy rendhagyó észlelés, melyben Szabó Gyula a terület ködkomplexumát kapta távcsővégre. Ez utóbbit külön „objektumként” nézhetjük meg. A γ Cygnit körbejárva először a komplexumban levő halmazokat, végül egyre távolabbi objektumokat veszünk sorra.

Észlelő	Észl.	Műszer
Erdei József (Bogyiszló)	2	25 T
Gyarmathy István (Debrecen)	2	20 SC
Gyenezse Péter (Pécs)	5	25,2 T
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	3	16 T
Herzinyák István (Miskolc)	1	20 T
Horváth Tibor (Hegyhátsál)	4	26 MC
Ladányi Tamás (Veszprém)	6	2,8/200 F
Tordai Tamás (Budapest)	1	15,2 T
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	3	27 T

Ködök a γ Cyg környékén

10,4 T, 26x + szűrő: A mintegy 40 négyzetfoknyi átvizsgált területen világító ködök, tejútsomók és sötét ködök kavalkádjá terül el. Az emissziós ködök kiemelése céljából szűrőt alkalmaztam. A világos foltok vagy diffúz ködöktől, vagy tejútsomóktól származnak. Sötét ködök kuszán tekerdő rendszere tagolja az égi háttérrel. Még az összesen 7 órát átfogó észlelési program is elégtelen a terület pontos vázolásához; nem elég a ködök és tejútfoltok szeparálására, a ködfelületek egyeztetésére, helyes intenzitáskála alkalmazására. A rajzon az északi irány van fent. (Szabó Gyula, 1998) (A rajz bal oldalán középtájt helyezkedik el a γ Cyg, körülötte az IC 1318 DF. Tőle felfelé az NGC 6914 ködök. Jobbra az IC 1311 dominál, míg a rajz többi része egyéb ködöket, csillagcsoportokat ábrázol. B.E.)

DO 6 NY Cyg

27 T, 120x: Jellegtelen, sőt magát a halmazt is nehéz megtalálni. Három fényesebb csillag alkotja a fő struktúráját az ÉNy-i oldalon. Még pár halványabb csillagot látok a területen szétszórva. Kb. 10'-en 15 tagot számolok, ködösség nincs. (Tóth Zoltán, 2004) (Erről a halmazról az egyetlen irodalmi adat a 10'-es mérete. B.E.)

Do 10 NY Cyg

15 T, 75x: Kis méretű, halvány nyílthalmaz. 4–5 elég halvány csillag környékén fekszik, melyek közül néhány az objektum felületén látható. Nem tudom eldönteni,

hogy ezek a halmazhoz tartoznak, vagy előtércsillagok. Az egész NY egy halvány, párszerű foltnak látszik. (Szabó Gábor, 1997)

15,5 T, 80x: Laza halmaz, melyben kb. 20 db 10^m - 12^m közötti csillag látszik. A halmaz mintegy $20'$ -es területen helyezkedik el, és nem túl látványos. (Csuti István, 2000)

A γ Cygni vidéke. 10,4 T, 26x, LM= 2,3, képmező~ $6^\circ \times 7^\circ$ (Szabó Gyula)

NGC 6910 NY Cyg

6 L, 33x: Viszonylag kis méretű, de igen sűrű, fényes, közepes nagyítással jól bontható halmaz. A halmaztól keletre egy kicsit kisebb a csillagsűrűség, mint a környék-

ken. A nagyítás növelésével egyre több halmaztag látszik. Az IC 1318 ködnek nyoma sincs. (Boleska Gábor, 1999)

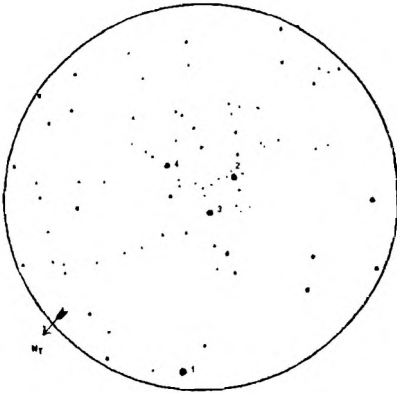
11 T, 96x: Feltűnő, fényes halmaz a γ Cyg mellett. Főbb csillagai egy Y-t formáznak. Ködösség nem látszik. (Kiss Péter, 2000)

20 T, 37,5x: Könnyen látszik ezzel a nagyítással is, fénylő gyöngyfűzérként a három fényes csillag által meghatározott háromszög rövidebb befogójánál. 120x: Ez a nagyítás már tökéletesen bontja. Rendkívül sok, nehezen látható, apró csillag is rejlik benne, és ezeket nem mindig lehet jól pozicionálni a rajzoláshoz. (Zágoni Balázs, 2004)

25 C, digitális fotó: A képen látszik az összes halmaztag és rengeteg háttércsillag is. A kép alapvetően a halmazban levő kettősök kimérésére készült, de a halmaz jellegzetességét is jól mutatja. (Ladányi Tamás, 2004)

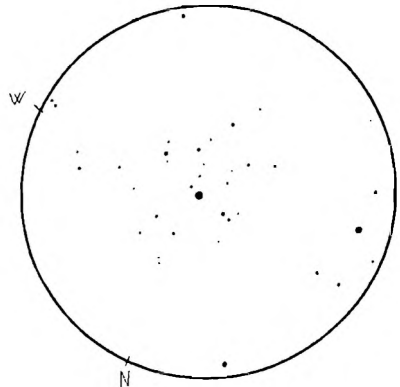
25 T, 139x: Laza, elnyúlt halmaz (PA= 110° - 290°), nem sokkal sűrűbb, mint a Tejút. A keleti oldalán két fényesebb csillaga van, amelyből a D-i kettős (eltérő pár, réssel bontva). Talán mintha lenne ködösség is, bár ez nem teljesen egyértelmű. (Erdei József, 2004) (Az említett kettőst a rajz, a leírás, és a WDS alapján nem tudtam egyértelműen azonosítani. Ez utóbbi szerint az É-i csillag kettős, illetve többcsillag. B.E.)

25,4 T, 71x: Elég nagy kiterjedésű halmaz, melyet könnyű azonosítani még az 5 cm-es keresővel is. A halmaz nem túl sűrű, talán 40 tagja koncentráldódik a 8'-9'-es területen. A 2-es számmal jelölt csillag igazi érdekesség, hiszen úgy tűnik első pillantásra, mintha egy apró csillagokból álló „felhő” közepén ragyogna, melyek fel-felvillannak, aztán rövid idő elteltével egészen jól láthatóvá válnak, még ezzel a kis nagyítással is. Hozzá kell tennem, hogy a fényes, kelő Hold miatt nyilván nem látszottak a halványabb tagok, mindazonáltal az ilyen halmazok valók holdfényes estékre. Két nagyon jellegzetes csillagivet figyeltem meg, melyek első látásra is szembeszökőek. (Lőrincz Imre, 1998) (A katalógus szerint a halmaz mérete 7'-8', benne 10-12 taggal. Szegényes halmaznak tűnik. Természetes dolog, hogy a Tejút csillagdús vidékén nemcsak a halmaz tagjai látszódnak, hanem a távcsóátmérő, nagyítás növelésével egyre több halvány „háttércsillag” is a látványhoz csatlakozik. B.E.)

NGC 6910

25,4 T, 71x, LM= 60' (Lőrincz Imre)

Collinder 419

27 T, 167x, LM= 15' (Tóth Zoltán)

Cr 419 NY Cyg

19,4 T, 70x: Gazdag csillagmezőben fekvő kicsi nyílthalmaz, ami egy fényes csillag körül helyezkedik el. Elfordított látással további, túsúzásnyi csillagok is bevillannak még. Érdekes és nagyon szép halmaz. (Szabó Gábor, 1997)

27 T, 167x: Első pillantásra olyan, mint egy pók. Középen van egy fényes csillag, ami felől csillaglángok indulnak ki, hasonlóan a pók lábaihoz. Mérete kb. 6', és úgy 25 tagját látom. Elég látványos, jelentéktelenebbre számítottam. (Tóth Zoltán, 2004) (Egyetlen adata az átmérője: 4',5. B.E.)

Do 9, 11, 44 NY Cyg

10 T, 50x: Do 44: Csillagokban szegényes, kicsiny, 10'-12' átmérőjű nyílthalmaz, amely kevésbé emelkedik ki a környező csillagmezőből. Kb. 15 csillaga látszik a távcsőben, melyek fényessége 8^m,5-12^m,8 közötti. (Kernya János Gábor, 1999)

15 T, 50x: A látómezőben három Dolidze-halmaz van. Középen helyezkedik el a nagy méretű DO 44, amelyben 3 fényesebb és több halványabb csillag látható. A halmaz elég laza és szegény. A csillagok nagyjából egy „W” alakot formálnak. Ettől a halmaztól Ny-ra két halmaz található. Ezekből a Do 11 a déli fekvésű. A Do 44-nél jóval kisebb és így tömörebbnek tűnik annak ellenére, hogy ez a halmaz is elég laza, és nem tartalmaz valami sok csillagot. Ehhez a halmazhoz egy fényes tag is tartozik. A Do 11-től É-ra található az egészen kicsi Do 9. Ez 5-6 csillagot mutat, nem valami nagy területen, de így van némi nyílthalmaz jellege. Igazából egy fényes csillag körül látható néhány további, de halvány csillag az egész. (Szabó Gábor, 1998) (A Do 44 mérete 12', míg két szomszédja csak 7'-es átmérőjű. B.E.)

NGC 6914 DF, Cr 421 NY Cyg

15 T, 22x + Mizar szűrő: Nagyon szép objektumcsoport. A Collinder 421 jól látható nyílthalmaz. Néhány csillag található benne, de a nagy része szemcsés. Hozzávetőlegesen háromszög alakja van. Az NGC 6914 nagy méretű, összetett objektum. A köd felülete különböző intenzitású területekből áll. Két fényesebb ív a fő alakzata, amelyek domború részükkel fordulnak egymás felé. A DK-i ív déli végén van két fényesebb terület, közöttük egy még viszonylag fényes rész, ami egy csillagtól indul ki. A DNy-i ív ugyanilyen irányban folytatódik halványan, valamint a Ny-i oldala mellett látható két pici ködfolt. Az NGC 6914b a kisebb, és ez van közelebb az NGC 6914-hez, egy csillag körül helyezkedik el. Az NGC 6914 a nagyobb méretű, és DK-i irányban meg van nyúlva. Ebben a ködben két csillagot látok. (Szabó Gábor, 1997) (Az NGC 6914 RF „háttérében” van egy nyílthalmaz is, a Do 8. Pár ívperces méretű, halvány tagokkal. B.E.)

Be 86 NY Cyg

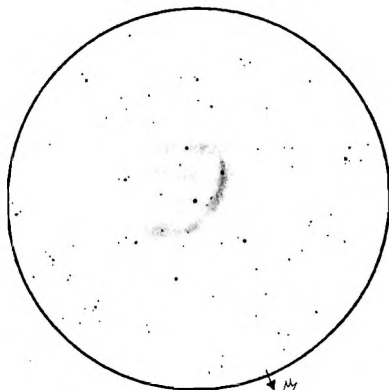
15 T, 75x: Minden feltűnőséget nélkülöző nyílthalmaz. Kb. 10-15 csillagot mutat, nagyon ritka. (Szabó Gábor, 1997) (7'-es halmaz, 13^m-nál halványabb tagokkal. B.E.)

NGC 6888 DF Cyg

10 T, 48x: Szép látvány ez az igen nagy fényességkülönbségeket felvonultató köd. Legfényesebb része – a rávetülő fényes csillag közelében, főleg attól DNy-ra – első pillantásra látszik, és egy vékony, fényes szálat tartalmaz, átfutva a csillagon. A köd további részei igen halványak és diffúzak, különösen D-en, ahol az ív kiszélesedik és a háttérbe veszik. (Kiss Péter, 2000)

15 T, 50x + Mizar szűrő: Nagyon szép köd. Egy É-D-i fekvésű ív látható két fényesebb csillag között. Ennek az ívnek van egy halványabb folytatása dél felé, ahol ugyancsak egy csillagig tart. A legfényesebb ívhez É felől csatlakozik egy S alakú ív, valamint a két ív között halvány, derengő ködösség látszik. Szűrővel nagyon szép, ahogy a nagyon finom filamentekből összeáll a köd. (Szabó Gábor, 1998)

15,5 T, 50x: A nem túl jó ég miatt nehezen látszó, kb. 6'–7' hosszúságú fénylő ívdarab. Két fényesebb csillagot köt össze, nagyjából É-D-i fekvéssel. (Csuti István, 1999)

NGC 6888

10 T, 48x, LM= 58' (Kiss Péter)

BERKÓ ERNŐ

Belső borítónk képei

„Török félhold” a budai Váron. Megyes István felvétele 2004.07.21-én 20:29 UT-kor készült, FinePix S5000-es digitális fényképezőgéppel. A kupolától jobbra a Jupiter is látható.

A Fred Lawrence Whipple Observatory és az oda felvezető szerpentin. Előbbi a kelő telehold fényétől, utóbbi egy felfelé haladó autó reflektorától megvilágítva. A háttérben a mexikói Nogales fényei látszanak. A kép Canon EOS 300D fényképezőgéppel, Sigma 2,8/15 objektívvel készült, 400 ASA érzékenység mellett, f/8 fényerővel (8 egyperces felvétel összege, így elkerülve a táj beégését, de rögzítve az autó reflektorát).

Érdekes halójelenség november 14-én. Galambos Tamás két képből összeillesztett fotója Szanyon készült.

Holdsarló január 23-án (kora 4^h05^m), a veszprémi vár felett. Canon 300D váz, 300 mm-es objektív, fotó: Ladányi Tamás.

Olvasóink és észlelőink borítóra vagy a képmellékletbe szánt képeit továbbra is várjuk az mcse@mcse.hu e-mail címen. 2005. január 1-jétől kizárólag digitális formátumú, elektronikus úton eljuttatott fotókat fogadunk.